

Asia: VN/12900/2024

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle sosiaalihuollon ammattihenkilöistä annetun lain 12 §:n muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Lausunnonantajan näkemykset sosiaalihuollon ammattihenkilöistä annetun lain 12 §:n muuttamisesta

Tällä hetkellä tilanne on se, että sosiaalityöntekijän ammatissa voi toimia tilapäisesti enintään vuoden ajan sosiaalityöntekijän ammattiin opiskeleva henkilö, joka on suorittanut hyväksytysti sosiaalityön aineopinnot ja käytännön harjoittelun. Esityksessä ehdotetaan, että tilapäisesti työskentely olisi 1.1.2025 alkaen mahdollista, jos soveltuvan sosiaalialan korkeakoulututkinnon osana tai sen lisäksi olisi suoritettu sosiaalityön perus- ja aineopinnot sekä käytännön harjoittelu tai soveltuvan sosiaalialan korkeakoulututkinnon ja sosiaalityön perus- ja aineopintojen lisäksi olisi riittävä käytännön kokemus ja ammattitaito.

Tampereen yliopiston yhteiskuntatieteiden tiedekunta vastustaa esitystä ja pitää sitä huonona ratkaisuna siihen, että hyvinvointialueilla on vaikeuksia palkata päteviä sosiaalityöntekijöitä. Lain myötä sosiaalityöntekijän ammatissa tilapäisesti toimivien koulutusvaatimusta laskettaisiin. Huomioitava on myös, että avoimessa yliopistossa ei tyypillisesti ole mahdollista suorittaa sosiaalityön aineopintoja tutkintokoulutusta vastaavassa laajuudessa (60 op), jolloin henkilön osaamisen arviointia koskevaksi pääsäännöksi jäisi työnantajan arvio riittävästä kokemuksesta ja ammattitaidosta. Samalla heikkenisi sosiaalityön oppialan yhteys, tuntemus ja ammatillinen ohjaus epäpätevinä toimiviin sosiaalityöntekijöihin. On vaikea kuvitella, että lääkäripulaan esitettäisiin samanlaista ratkaisua, vaikka tilanne on analoginen.

Sosiaalityön koulutus on tiedepohjainen, tietyn professionaalisen pätevyyden tuottava asiantuntijakoulutus. Sosiaalityöntekijät käyttävät laaja-alaista viranomaisvaltaa. On yhteiskunnan ja sosiaalityön asiakkaiden edun mukaista, että sosiaalityöntekijöiden koulutus vastaa työtehtävien vaatavuutta. Tämä on keskeistä myös asiakasturvallisuuden takaamiseksi. Soveltuvan sosiaalialan korkeakoulututkinnon ja sosiaalityön perus- ja aineopintojen opinnot eivät turvaa tätä.

Sosiaalityöntekijäpulaan tulee hakea toisenlaisia ratkaisuja. Lakiesityksessä on kannatettavia ideoita hyvinvointialueiden työympäristöjen kehittämiseksi. Joustavan työnjaon kehittämisessä on muistettava sosiaalityön holistinen luonne ja huolehdittava, ettei sosiaalityö kapeudu juridiseksi byrokratiatyöksi, mikä voi entisestään vähentää julkisen sosiaalityön veto- ja pitovoimaa. On tärkeää myös suunnata lisäresursseja sosiaalityöntekijöiden koulutukseen ja maisterintutkinnon jälkeiseen täydennyskoulutukseen, jossa huomioidaan myös hyvinvointialueiden alueelliset tarpeet. Esimerkiksi Tampereen yliopistossa on kehitetty toimivaa mallia siihen, miten muiden yhteiskuntatieteiden opiskelijoiden on mahdollista tehdä maisterintutkinto sosiaalityöstä ja siihen, miten soveltuvaa sosiaalialan korkeakoulututkintoa suorittavilla ja sen suorittaneilla on sujuva väylä jatkaa opintojaan ja pätevyitä sosiaalityöntekijöiksi.

Lausunnonantajan näkemykset voimaantulosta

Lakia ei pitäisi saattaa voimaan.

Onko lakiehdotuksen olennaisia vaikutuksia arvioitu riittävästi? Mitä muita olennaisia vaikutuksia lakiehdotuksella voidaan arvioida olevan?

Lakiehdotuksen vaikutuksia on arvioitu. Lakimuutoksen rakenteellisia vaikutuksia ei kuitenkaan ole otettu riittävästi huomioon.

Nyt ehdotettu muutos epävakauttaa sosiaalihuoltoa työympäristönä lisäten epäpätevänä toimimisen mahdollisuuksia ja kannusteita. Seurauksena voi olla nykyistä suurempi pula sosiaalityöntekijöistä, kun työn houkuttelevuus edelleen laskee koulutusvaatimusten alentamisen myötä. Laillistettujen sosiaalityöntekijöiden työtehtävät lisääntyvät, jos tilapäisten ja epäpätevinä työskentelevien osuus työntekijöistä kasvaa. Nykyisen käytännön mukaan sosiaalityöntekijän ammatissa voi toimia tilapäisesti enintään vuoden ajan sosiaalityöntekijän ammattiin opiskeleva henkilö. Muutos on tullut hiljattain voimaan. Käytäntö lisää laillistettujen sosiaalityöntekijöiden määrää, koska se ei kannusta opintojen pitkittämiseen vaan vauhdittaa opintojen etenemistä.

Muita yleisiä huomioita lakiehdotuksesta?

Lakiehdotus tarttuu tärkeään asiaan eli sosiaalityöntekijäpulaan hyvinvointialueilla. Esitetty ratkaisu ei kuitenkaan tule ratkaisemaan tilannetta, vaan pikemminkin aiheuttaa riskejä asiakkaiden tarpeenmukaisten palveluiden saannille.

Pispa Heli

Tampereen yliopisto, yhteiskuntatieteiden tiedekunta - Dekaanin Liisa Häikiö